

ΣΤΗ ΜΑΚΡΙΝΗ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Ο 'Ομιλος Κρητικής Παράδοσης αναβίωσε το έθιμο του Κλήδονα

Ο'Ομιλος Κρητικής Παράδοσης το βράδυ του Σαββάτου 6 Ιουλίου 2002 με μια όμορφη χοροεσπερίδα αναβίωσε για μια ακόμη χρονιά το έθιμο του Κλήδονα θυμίζοντας στους μεγαλύτερους όμορφες στιγμές από το παρελθόν ενώ οι νεώτεροι που ήταν πάρα πολλοί έταιρων γεύστη από όμορφα έθιμα που δυστυχώς στην πατρίδα τείνουν να εξαφανιστούν. Τα διατηρούν ακόμα αρκετοί πολιτιστικοί σύλλογοι και δίνουν μάχη ενάντια σε ξενόφερτες συνήθειες που κατακλύζουν την πολιτιστική ζωή της πατρίδας.

Εδώ στους αντίποδες διατηρούμε ακόμη πιο ζωντανά τα έθιμα της γενέτειρας και με τη δραστηριότητα παροικιακών συλλόγων όπως ο Όμιλος Κρητικής Παράδοσης έχουμε τη δυνατότητα να στρέφουμε τη σκέψη στα περασμένα και να θυμούμαστε συνήθειες που έχουν σημαδέψει τη ζωή πολλών από μας.

Ήταν μια όμορφη χοροεσπερίδα που οι παρευρισκόμενοι απόλαυσαν το Κρητικό Μουσικό Εργαστήρι με το Μιχάλη Πλατύρραχο στη λύρα και το τραγούδι, τον Κωστή Πλατύρραχο στο λαούτο, το Γιώργο Αποστολίδη στα πλήκτρα και την ποντιακή λύρα και τον Άγγελο Γάτσο στο μπάσο, σε ελληνική μουσική για όλα τα γούστα.

Η λύρα του Μιχάλη Πλατύρραχου δεν πειριστήκε μόνο στα Κρητικά. Ο νεαρός μουσικός ξεδίπλωσε τη τέχνη του και με τη λύρα του πέρασε απ' όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της πατρίδας σκορπώντας άφθονο κέφι στους παρευρισκόμενους. Τα χορευτικά συγκροτήματα τόσο οι Κουρήτες με την ποιότητα όσο και οι Μαυραετόι της Κρήτης με την ποσότητα καταχειροκροτήθηκαν.

Ο Γραμματέας του Ομίλου υποδέχτηκε με τα παρακάτω κρητικά δίστιχα τους παρευρισκόμενους, ενώ στη συνέχεια αναφέρθηκε εν ολίγοις στο έθιμο του Κλήδονα ενώ στη συνέχεια ο χορός κράτησε μέχρι τις μεταμεσονύχτιες ώρες.

Ο Όμιλός μας φίλοι μου οφέτος τ' Αγιάννη το έθιμο του Κλήδονα οργάνωσε και πάλι.

Γι αυτό θέμε στο έθιμο να 'ναι η αφεντιά σας ν' ρθετε ν' ανασύρετε κι εσείς τα ριζικά σας.

Κι άμα περάστετε καλά οφέτος του Κληδόνου εμείς σας λέμε από καρδιάς κοπιάστε και του χρόνου.

Η γιορτή της γέννησης του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, στις 24 Ιουνίου, έχει συνδυαστεί με έθιμα τα οποία μεταφέρουν στη χριστιανική εποχή τελετές και δρώμενα προγενέστερων εποχών. Προφανώς, η ιμερολογιακή προσέγγιση με το θερινό ηλιοτρόπιο εξηγεί αυτήν τη διαχρονική συνέχιση, αν και με μικρές ή μεγαλύτερες παραλαγές, εθίμων που έχουν σχέση με ειδωλολατρικές δοξασίες.

Λαϊκή μαντική διαδικασία, από τις πιο τελετουργικές όλων των παραδόσεων του πότου μας, το έθιμο του κλήδονα, σύμφωνα με το οποίο αποκαλύπτεται στις άγαμες κοπέλες η ταυτόπτητα του μελλοντικού τους συζύγου, έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα. Η αναφορά στην Πυθία είναι έκδηλη, ενώ η ίδια η λέξη υπάρχει από την εποχή του Ομήρου: κληδών ονομαζόταν ο προγνωστικός ήχος,

Οι κοπελιές έχουν φθάσει στο πηγάδι αποφεύγοντας τα πειράγματα των νεαρών για να πάρουν το αμίλητο νερό

Χίλια καλώς ορίσατε φίλοι στον Κλήδονά μας να δείτε και να μάθετε και σεις τα έθιμά μας.

Τα έθιμα που είχαμε εις τα παλιά τα χρόνια που ήταν οι καρδιές αγνές λευκές ωσάν τα χρόνια.

Που πήγαινε η κοπελιά στη βρύση να γεμίσει και έτρεχ ο νιος μ' αρχοντιά να της γλυκομιλήσει.

Να δει τον ποδαστράγαλο με το μακρύ φουστάνι μ' ένα γλυκό χαμόγελο να τονε κουζουλάνει.

Τώρα στη φόρα βγήκαν όλα ναι στο παζάρι κι αν έχουν κι αν δεν έχουνε τη φυσική τους χάρη.

Φορούνε μίνι οι γιρίες με μπούτια ξεπεσμένα που ήταν πιο καλύτερα να τα χανε κρυμμένα.

Βλέπεις και νέους με ζελέ, κι ευθύς σε πάνει ζάλη να δείχνουνε την πλάτη ντως ακόμα και το φάλι.

Για και χαρά σας φίλοι μας φίλοι συνδαιπόντρες που πάντα σεις στηρίζετε πολιτισμό αγώνες.

Αρσενικοί και θηλυκοί συντέκνοι και κουμπάροι τον Κλήδονα θα βγάλομε στην Αγιαννιού τη χάρη.

Το αμίλητο νερό μεταφέρεται και πρέπει τα κορίτσια να μη μιλήσουν σ' όλη τη διαδρομή

Λίγες μέρες αργότερα μ' αυτό δεν έχει σχέση πιστεύω πως ο Άγιος θα μας το συγχωρέσει.

Θα βγάλομε τον Κλήδονα την τσικουδιά θα πιούμε και τα παλιά τα έθιμα θα ξαναθυμηθούμε.

Του Άγια Γιάννη τσοι φωτιές τη νύχτα στα σοκάκια παραμονή πηδούσανε τα ντελικανιδάκια.

Και του Κληδόνου το σταμνί έπρεπε να γεμίσει από τ' αμίλητο νερό που φέρνουν απ' τη βρύση

κοπέλες λυγερόκορμες και γαίτανοφρυδάτες όμορφες και προκλητικές όλο δροσιά γεμάτες.

Τα ριζικάρια διάφορα καλομελετημένα με του Κληδόνου το σταμνί έμπαιναν ένα ένα.

Μια μαντινάδα λέγαμε στο κάθε ριζικάρι κι άρχιζε το ξεφάντωμα στην Αγιαννιού τη χάρη.

Τα ριζικάρια έπρεπε τα άστρα να τα δούνε κι ανήμερα τ' Άγια Γιάννιού απ' το σταμνί να βγούνε.

Στο βγάρσιμο του Κλήδονα καινούρια γλέντια πάλι με κέφι ξεφαντώναμε όλοι μικροί μεγάλοι.

Η κοπελιά είχε χαρά έπαιζε και γελούσε

σαν έβγαινε το μήλο της για κείνο π' αγαπούσε.

Και στο πηγάδι πήγαινε να ιδεί μες στον καθρέπτη ποιο ριζικό της μέλεται και ποιος γαμπρός της πρέπει.

Προξενητή εβάνανε όλοι τον Άγια Γιάννη και δώρα του προσφέρανε την προξενία να κάνει.

Κι έφταξε η εξέλιξη όλους να μας πατάξει να πάρει τσοι συνήθειες και τα παλιά ν' αλλάξει.

Μα μεις δεν θα τα' αλλάξουμε δεν πάρνομε άλλη στράτη όπως το συνθίσαμε θα το λαλούμε πάντα.

Και φέτος τη γιορτάζουμε τη μέρα του Κληδόνου θα την ξαναγιορτάσουμε και πάλι και του χρόνου.

Ένα ταξίδι μουσικό θα κάνομε και πάλι στην Κρήτη την περήφανη με λύρα του Μιχάλη,

Το πρόγραμμα τ' αποψινό αυτός επιμελείται πολύ καλός στο είδος του νομίω θεωρείται.

Επίσης είναι πρόεδρος του Κρητικού Ομίλου και δέχεται καλόκαρδα τον πόλεμος κάθε φίλου

Να γίνει ο Όμιλος τρανός να το' αγκαλιάσει όλους τσοι Κρητικούς του Σύδνευ τσοι φίλους και γειτούς

Απ' αγαπούν την Κρήτη μας και μας σε βοηθούνε και πέντε χρόνια με χαρά τον Όμιλο υμνούνε.

Γιώργης, Κωστής και Άγγελος, μαζί με το Μιχάλη όμορφα θα μας παίξουν γλυκούς σκοπούς και πάλι

Θα καμαρώσετε παιδιά στο Σύδνευ γεννημένα μα χουν το νου στην Κρήτη μας, όμορφα αναθρεμένα

Μικροί μεγάλοι χορευτές στην πίστα θα χυθούνε την Κρήτη θ' αναστήσουνε και όλοι θα χαρούμε.

νοι για να πάξουν το ρόλο μαρτύρων της μαντικής διαδικασίας.

Καθισμένη στο κέντρο της συντροφιάς, το «Μαρία» ανασύρει ένα ένα από τα αγγεία τα αντικείμενα, που αντιστοιχούν στο «ριζικό» κάθε κοπέλας, απαγγέλλοντας ταυτόχρονα δίστιχα, είτε όπως τα θυμάται, είτε από συλλογή τραγουδιών ή ακόμη από ημεροδείκτες. Το δίστιχο που αντιστοιχεί στο αντικείμενο της κάθε κοπέλας θεωρείται ότι προμηνύει το μέλλον της που προτείνουν τη δική τους ερμηνεία σε σχέση με την ενδιαφέρομενη.

Προς το σούρουπο, όταν τελειώσει η μαντική διαδικασία, η κάθε κοπέλα γεμίζει το στόμα της με μαγικά αμύλητο νερό και στέκεται μπροστά σε ανοιχτό παράθυρο, έως ότου ακούσει το πρώτο ανδρικό όνομα. Αυτό πιστεύεται ότι θα είναι και το όνομα του άνδρα που θα παντρευτεί.

Το έθιμο του κλήδονα

και κατ' επέκταση το άκουσμα οιωνισμού ή προφητείας, ο συνδυασμός τυχαίων και ασυνάρτητων λέξεων ή πράξεων κατά τη διάρκεια μαντικής τελετής, στον οποίο αποδιδόταν

Το έθιμο

Την παραμονή του Αϊ-Γιαννιού, οι ανύπανθρωποι κοπέλες μαζεύονται σε ένα από τα σπίτια του χωριού, όπου αναθέτουν σε κάποιο μέλος της συντροφιάς, συνήθως σε μια «Μαρία», της οποίας και οι δύο γονείς είναι εν ζωή, να φέρει από το πηγάδι ή την πηγή το «αμύλητο νερό». Η ονομασία αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι σε μερικά μέρη της Ελλάδας τοποθετεί-

νοδεία της πρέπει να ολοκληρώσουν την αποστολή αυτή, τηρώντας απόλυτη σιωπή. Στα νησιά, το αμύλητο νερό είναι συχνά θαλάσσιο, οπότε και πρέπει να συλλεχθεί από σαράντα κύματα.

Επιστρέφοντας στο σπίτι όπου τελείται ο κλήδονας, το νερό αδειάζεται σε πήλινο -ως επί το πλείστον- δοχείο, στο οποίο η κάθε κοπέλα ρίχνει ένα αντικείμενο, το λεγόμενο ριζικάρι.

Συνήθως, πρόκειται για κάποιο πρωτωπικό αντικείμενο, συχνά μάλιστα πολύτιμο. Στη συνέχεια, το δοχείο σκεπτάζεται με κόκκινο ύφασμα, το οποίο δένεται γερά με ένα κορδόνι («κλειδώνεται», παρετυμολογία του κλήδονα που εξηγεί το γεγονός ότι σε μερικά μέρη της Ελλάδας τοποθετεί-